

Методичні рекомендації
для самостійного вивчення теми
«Захист трудових прав викривача.
Способи подання повідомлень про корупційні та пов'язані з корупцією
правопорушення та порядок їх розгляду»

I. Щодо захисту трудових прав викривача.

Правові норми щодо захисту трудових прав викривачів в Україні містять Кодекс законів про працю України (далі – Кодекс) та Закон України «Про запобігання корупції» (далі – Закон).

Так, статтею 2¹ Кодексу передбачено заборону будь-якої дискримінації у сфері праці, зокрема заборонено порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників у тому числі через повідомлення можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону (далі – повідомлення), а також за сприяння особі у здійсненні такого повідомлення.

Частиною 1 статті 53⁴ Закону передбачено, що викривачу не може бути відмовлено у прийнятті на роботу, його не може бути звільнено чи примушено до звільнення, притягнуто до дисциплінарної відповідальності чи піддано з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова у призначенні на вищу посаду, зменшення заробітної плати тощо) або загрози таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням (до негативних заходів впливу також належать формально правомірні рішення і дії керівника або роботодавця вибіркового характеру, які не застосовуються до інших працівників у подібних ситуаціях та/або не застосовувалися до працівника у подібних ситуаціях раніше).

Крім того, згідно частини 3 статті 53⁴ Закону викривачу не може бути відмовлено в укладенні чи продовженні договору, трудового договору (контракту) у зв'язку з повідомленням.

Забороняється створювати перешкоди викривачу у подальшому здійсненні трудової, професійної, господарської, громадської, наукової або іншої діяльності, проходження ним служби чи навчання, а також вживати будь-яких інших дискримінаційних заходів у зв'язку з повідомленням.

Звертаємо увагу на те, що у частині 4 статті 53⁴ Закону вказується, що викривачу, права якого порушені всупереч положенням частини 1-3 цієї статті, гарантується поновлення порушених трудових прав.

Разом з тим, частинами 5-7 статті 53⁴ Закону для викривачів передбачені додаткові гарантії, а саме: поновлення на попередній роботі (посаді) та виплати звільненим викривачам у зв'язку з повідомленням, виплати переведеним на нижче оплачувану роботу викривачам, а також компенсації у випадку відмови викривача від поновлення на попередній роботі (посаді) або при неможливості його поновити.

Так, у разі звільнення (переведення на іншу нижче оплачувану роботу) викривача через повідомлення викривач підлягає негайному поновленню на

попередній роботі (посаді), а також йому виплачується середній заробіток за час вимушеного прогулу (різниця в заробітку за час виконання нижче оплачуваної роботи), але не більше як за один рік.

Важливо: поновлення викривача (на посаду) відбувається на підставі рішення керівника або роботодавця, в тому числі на виконання рішення суду або припису Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) про усунення порушень трудових прав викривача (рішення суду чи припис Національного агентства про усунення порушень трудових прав викривача стосовно незаконного звільнення або переведення на іншу роботу викривача підлягає негайному виконанню).

Поновлення викривача на попередній роботі (посаді) відбувається з дати його звільнення. Після видання керівником, роботодавцем або суб'єктом призначення наказу або іншого розпорядчого документу про поновлення на роботі вносяться зміни до трудової книжки викривача, зокрема визначається недійсним запис про звільнення і робиться запис про поновлення на попередній роботі (посаді).

Крім того, відповідно до частини 5 статті 53⁴ Закону якщо заява про поновлення викривача на роботі (посаді) розглядається більше одного року не з його вини, йому виплачується середній заробіток за весь час вимушеного прогулу.

Згідно частини 7 статті 53⁴ Закону у разі наявності підстав для поновлення на роботі працівника, звільненого у зв'язку з повідомленням, та за його відмови від такого поновлення йому виплачується грошова компенсація у розмірі шестимісячного середнього заробітку, а в разі неможливості поновлення – у розмірі дворічного середнього заробітку.

Поновлення інших порушень трудових прав викривача, перелік яких містять частини 1-3 статті 53⁴ Закону, може відбуватись на таких підставах: звернення викривача до керівника або роботодавця, власна воля керівника або роботодавця, припис Державної служби України з питань праці або Національного агентства, рішення суду – з подальшим прийняттям розпорядчого акту з кадрових питань керівником або роботодавцем.

II. Щодо способів подання повідомлень працівниками Центру та його відокремлених структурних підрозділів та порядок їх розгляду.

Відповідно до статті 53¹ Закону державні органи, підприємства зобов'язані забезпечити функціонування внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону.

Внутрішні канали повідомлення – способи захищеного та анонімного повідомлення інформації, яка повідомляється викривачем керівнику або уповноваженому підрозділу (особі) з питань запобігання та виявлення корупції органу або юридичної особи (далі – уповноважений підрозділ (особа), у якій викривач працює, проходить службу чи навчання або на замовлення якої виконує роботу).

Нагадуємо, що у комунальному некомерційному підприємстві «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» (далі – Центр) відповідальною за реалізацію Антикорупційної програми (далі – відповідальна особа) призначено юрисконсульта Центру – Семенову Аліну Володимирівну.

Повідомлення (у тому числі анонімні) підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація містить фактичні дані, що вказують на можливе вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, інших порушень Закону, які можуть бути перевірені.

Центр забезпечує умови для надання повідомлень працівниками Центру та його відокремлених структурних підрозділів зокрема через:

1. Електронну пошту antikorupcia_ocemd@ukr.net;
2. Захищений канал зв'язку: (066)906 00 26.

Якщо відповідальною особою отримано анонімне повідомлення строк його перевірки складає 15 днів з дати отримання.

Якщо у вказаний строк перевірити інформацію, що міститься в повідомленні, неможливо, керівник або його заступник продовжують строк розгляду повідомлення до 30 днів з дня його отримання.

У разі підтвердження викладеної у повідомленні інформації керівник вживає заходів щодо припинення виявленого порушення норм Закону, усунення його наслідків та притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності.

Примітка: у разі виявлення ознак кримінального корупційного правопорушення керівник інформує спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство), а у випадку виявлення ознак адміністративного корупційного правопорушення, керівник інформує Національне агентство (в частині адміністративних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, перелік яких визначено у примітці до ст.51³ Закону) або Національну поліцію (щодо адміністративних правопорушень, вчинених іншими особами).

Якщо відповідальною особою отримано повідомлення із зазначенням авторства викривача строк його перевірки складає:

I. У разі, якщо отримана інформація не належить до компетенції Центру, викривачу повідомляють про це у 3-денний строк без проведення попередньої перевірки із роз'ясненням щодо компетенції органу, уповноваженого на проведення перевірки або розслідування (у разі якщо отримана інформація стосується дій або бездіяльності керівника відповідного підприємства, до якого надійшла інформація, така інформація без проведення попередньої перевірки у 3-денний строк надсилається до Національного агентства, що визначає порядок подальшого розгляду такої інформації);

II. Якщо отримана інформація належить до компетенції Центру, Центр проводить попередню перевірку, що здійснюється у строк не більше ніж 10 робочих днів. За результатами попередньої перевірки службова особа, відповідальна за її проведення, приймає одне з таких рішень:

1. Призначити проведення внутрішньої (службової) перевірки у разі підтвердження фактів, викладених у повідомленні, або щодо необхідності подальшого з'ясування їх достовірності.

Примітка: внутрішня (службова) перевірка або розслідування проводяться у строк не більше 30 днів з дня завершення попередньої перевірки. Якщо у зазначений строк перевірити інформацію неможливо, керівник чи його заступник продовжують строк перевірки або розслідування інформації до 45 днів, про що повідомляють викривача.

За результатами внутрішньої (службової) перевірки службова особа, відповідальна за її проведення, приймає одне з таких рішень:

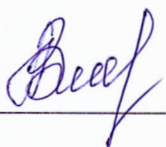
а) передати матеріали до органу досудового розслідування у разі встановлення ознак кримінального правопорушення або до інших органів, уповноважених реагувати на виявлені правопорушення (до інших органів, яким можуть бути передані матеріали, належать Національне агентство (в частині адміністративних правопорушень, вчинених службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, перелік яких визначено у примітці до ст.51³ Закону) або Національна поліція (щодо адміністративних правопорушень, вчинених іншими особами);

б) у межах компетенції про притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні законодавства, інформацію стосовно яких повідомлено, про усунення виявлених порушень, причин та умов вчинення правопорушення, спричинених ними наслідків, а також про здійснення заходів щодо відновлення прав і законних інтересів осіб та відшкодування збитків, шкоди, завданої фізичним та юридичним особам внаслідок допущених порушень.

2. Передати матеріали до органу досудового розслідування у разі виявлення ознак злочину або до органів дізнання у разі виявлення ознак кримінального проступку.

3. Закрити провадження у разі не підтвердження фактів, викладених у повідомленні, при цьому викривачу письмово надають детальну інформацію про результати попередньої перевірки за його повідомленням у 3-денний строк з дня завершення перевірки.

Відповідальна за реалізацію
Антикорупційної програми
15.09.2022р.

Аліна СЕМЕНОВА